



ЦЕНТР  
українсько-європейського  
наукового співробітництва



# АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ, ВІДКРИТА НАУКА ТА ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ: ЯК СТВОРИТИ ДОБРОЧЕСНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

Збірник есе програми підвищення кваліфікації

*18 вересня – 18 жовтня 2023 року*



Львів – Торунь  
Liha-Pres  
2023

УДК 37.014+001+004.8(062.552)

А 38

Цей посібник є результатом проєктів ERASMUS-JMO-2021-HEI-TCH-RSCH-101048055 – «AICE – With Academic integrity to EU values: step by step to common Europe» та ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH-101085198 «OSEE – Open Science and Education in Europe: success stories for Ukrainian academia».



Підтримка Європейською Комісією підготовки цієї публікації не означає схвалення її змісту, який відображає лише погляди авторів, і Комісія не може нести відповідальність за будь-яке використання інформації, що міститься в ній.



Co-funded by  
the European Union

**Академічна доброчесність, відкрита наука та штучний інтелект: як створити доброчесне освітнє середовище** : збірник есе програми підвищення кваліфікації / упорядники: А. Артюхов, М. Віхляєв, Ю. Волк. 18 вересня – 18 жовтня 2023 року. – Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. – 524 с.

Ця книга є збірником есе учасників програми підвищення кваліфікації «Академічна доброчесність, відкрита наука та штучний інтелект: як створити доброчесне освітнє середовище». Вона буде корисна усім зацікавленим в дослідженні феномену академічної доброчесності в освітній і науковій діяльності закладів освіти і наукових установ

Весь контент цієї книги доступний за ліцензією Creative Commons Зазначення Авторства 4.0 Міжнародна (CC BY 4.0), якщо не вказано інше



ISBN 978-966-397-345-6

## ЗМІСТ

ВСТУП.....	19
Підтримка чесності та справедливості: орієнтування в ландшафті академічної доброчесності у відкритій науці	
<b>Абдель Фатах А. С.</b> .....	<b>20</b>
Можливості підвищення кваліфікації в умовах сьогодення	
<b>Ага-заде Лейла Відаді-кизи</b> .....	<b>23</b>
Використання можливостей ChatGPT при підвищенні кваліфікації працівників Національної поліції України	
<b>Акімов М. О.</b> .....	<b>24</b>
Технології штучного інтелекту в сфері освіти	
<b>Андріяш В. І.</b> .....	<b>26</b>
Переваги та недоліки використання технологій штучного інтелекту в закладах вищої освіти в Україні	
<b>Андрущенко І. Г.</b> .....	<b>29</b>
Штучний інтелект для академічної спільноти: надійний помічник / підступний ворог	
<b>Апісімова Л. В.</b> .....	<b>31</b>
Питання підвищення академічної доброчесності в закладах вищої освіти	
<b>Антоненко І. В.</b> .....	<b>33</b>
Причини виникнення та шляхи попередження академічного плагіату	
<b>Антоненко П. Б.</b> .....	<b>36</b>
Чи можливе доброчесне використання ChatGPT в освітньому процесі?	
<b>Анчева І. А.</b> .....	<b>40</b>
Щодо академічної доброчесності у дисертаційних роботах	
<b>Бабеня Г. О.</b> .....	<b>42</b>
Моя власна думка	
<b>Бережний Н. О.</b> .....	<b>44</b>
Можливості використання штучного інтелекту при підготовці фахівців спеціальності «Агрономія»	
<b>Білоусова З. В.</b> .....	<b>46</b>
Можливості використання Chat GPT в процесі викладання природничих дисциплін	
<b>Богагу С. І.</b> .....	<b>48</b>

## **ЧИ МОЖЛИВЕ ДОБРОЧЕСНЕ ВИКОРИСТАННЯ CHATGPT В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ?**

**Апчева І. А.**

*доктор медичних наук,  
професор кафедри акушерства та гінекології  
Одеський національний медичний університет  
м. Одеса, Україна*

Стрімкий розвиток інформаційних технологій безповоротно змінив життя кожної сучасної людини. Звичайним стала можливість швидкого пошуку чи передачі будь-якої необхідної інформації, миттєві фінансові операції, системи автопілота чи розумного будинку, а також спілкування з віртуальним співрозмовником чи кіберзлочинність. Загальновідомо, що в 2020 році компанія OpenAI створила базовий алгоритм GPT-3 (Generative Pre-trained Transformer). Через деякий час віртуальний співрозмовник став доступним для вільної реєстрації та безкоштовного використання. Доступний сьогодні кожному ChatGPT здатний генерувати швидкі, прості відповіді на питання що цікавлять, і надавати інформацію будь-якою міжнародною мовою, завдяки чому приваблює користувачів різного віку та напрямків. Поява чат-бота здатного генерувати текст у будь-яких галузях науки на запит користувача викликала підвищену увагу в усьому світі, в тому числі в академічному середовищі.

Сьогодні, враховуючи можливості штучного інтелекту в освіті та науці, все більш актуальними є питання організації академічного середовища, зростаючі загрози академічній чесності, а також переваги та недоліки, перспективи та наслідки використання штучного інтелекту (ШІ) у науковій діяльності. Так, на думку Robert Dale, людей захоплює здатність програми створювати абсолютно новий текст, який читається так, ніби це написала людина. При цьому викладена інформація може не відповідати істині і не мати практичного застосування [1]. В іншому дослідженні встановлено, що ChatGPT успішно склав іспит на ступінь магістра ділового адміністрування. У процесі іспиту, на думку педагога, були отримані точні та обгрунтовані відповіді на складні питання [2].

ШІ значно змінив різні сфери людського життя, особливо це торкнулося охорони здоров'я, творчості, освіти та сфери послуг. Застосування нових розробок має як переваги так і недоліки, тому застосування має бути обгрунтованим і безпечним для людини.

Немаловажним є етичні та правові аспекти пов'язані з наявною сьогодні можливістю використання ШІ, різних інструментів автоматичного перефразування тощо при виконанні наукових праць. Закон України «Про вищу освіту», чітко описує поняття академічної доброчесності та правила, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та проведення наукової діяльності [3]. На сучасному етапі, у вищих навчальних закладах претендентам освіти має бути створена доброчесна освітня атмосфера, що сприяє формуванню культури поведінки та виробляє позитивні якості особистості, яка дотримується кодекса доброчесності. Надалі, у професійному середовищі кваліфіковані фахівці утворюватимуть дружні та згуртовані колективи, які вміють працювати в одній команді для досягнення найкращих результатів з дотриманням взаємної поваги та відкритості. Низка найбільш талановитих та інтелектуальних особистостей поповнить ряди дослідників та новаторів.

Людина повинна чітко розуміти, в якій галузі життя може бути застосований ШІ, який працює за стандартом, створеним людиною. Користувач сам вибирає модель взаємодії зі ШІ. На мій погляд, ШІ сьогодні значно полегшує виконання повсякденних, рутинних завдань. Може брати участь у оптимізації та прогнозуванні отриманих дослідницьких даних, допомагати у фіксуванні результатів дослідження та веденні необхідної документації. Проте, лише людина здатна замислитися над проблемою, визначити пріоритети розвитку наукового спрямування, розробити концепцію необхідного дослідження, проаналізувати та сформулювати висновки.

На мою думку, при написанні наукових статей, дослідник сам коректніше і доступніше може сформулювати думку, що допоможе донести наявну інформацію, ніж віртуальний помічник, що діє за шаблоном. Не можна бути повністю впевненим у наданій інформації, згенерованій віртуальним співрозмовником. Матеріал може містити неточності, перефразування або плагіат, за який тільки автор публікації нести відповідальність. Для публікації власних спостережень, важливим для автора є також самостійний аналіз літературних даних з тематики.

Проблема використання різних цифрових помічників зі ШІ в академічному середовищі, у період стрімкого розвитку новітніх технологій актуальна та потребує контролю наукових праць на унікальність, а також подальшого моніторингу ситуації. Проте, перш за все, кожен автор повинен дотримуватись правил академічної доброчесності, що підвищуватиме довіру та інтерес до імені самого автора, напрямку його досліджень та формує доброчесне академічне середовище.

### Список посилань

1. Dale R. GPT– 3: What’s it good for? *Natural Language Engineering*. 2021. Vol. 27. P. 113–118. DOI: 10.1017/S1351324920000601
2. Terwiesch C. Would Chat GPT Get a Wharton MBA? A Prediction Based on Its Performance in the Operations Management Course. The Wharton School of the University of Pennsylvania. URL: <https://mackinstitute.wharton.upenn.edu/wp-content/uploads/2023/01/Christian-Terwiesch-Chat-GTP-1.24.pdf>
3. Закон України «Про вищу освіту» від 28.05.2023 / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 37-38, Ст. 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-10>

## ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ДИСЕРТАЦІЙНИХ РОБОТАХ

**Бабеня Г. О.**

*кандидат медичних наук, старший науковий співробітник,  
заступник директора з наукової роботи  
Державна установа «Інститут стоматології та щелепно-лицевої  
хірургії Національної академії медичних наук України»,  
вчений секретар постійнодіючої спеціалізованої вченої ради  
м. Одеса, Україна*

Працюючи понад 13 років вченим секретарем спеціалізованої вченої ради в своїй установі, я зрозуміла, що академічна доброчесність, її дотримання та наслідки її порушення стають дуже актуальними не тільки для сьогоднішніх здобувачів наукових ступенів, а і для всіх науковців, враховуючи вільний доступ до просторів Інтернету.

Так, поява відкритого доступу до бібліотек, підручників, монографій, результатів наукових досліджень, опублікованих у вигляді статей, доповідей, тез та ін., значно розширило кругозір аспірантів і науковців, дало можливість ознайомитися з вже проведеними дослідженнями та дає підґрунтя для розвитку вітчизняної науки на світовому рівні. Проте разом з цим, цей вільний доступ відкрив широкі двері до порушення академічної доброчесності, і до плагіату в тому числі.

Так сталося, що в нашій установі аспірантів небагато, протягом 4-х років навчання добре прослідковується та контролюється хто чим